

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าแผนกการศึกษาเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลักษณะความเป็นผู้นำ งานบริหารการศึกษา กระบวนการบริหารการศึกษา ซึ่งได้กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา เอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาแล้ว และในบทนี้จะได้กล่าวถึงผลสรุปการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าแผนกการศึกษาในการบริหารการศึกษาของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อสำรวจความเข้าใจของหัวหน้าแผนกการศึกษาที่มีต่อกระบวนการบริหารการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นประชากร 3 กลุ่มคือ ปลัดเทศบาล หัวหน้าแผนกศึกษา ครูใหญ่โรงเรียนเทศบาลจาก เทศบาลเมืองและเทศบาลตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกแห่ง จำนวนกลุ่มละ 21 คน รวมเป็นประชากรทั้งหมด 63 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการบริหารงานของหัวหน้าแผนกการศึกษาเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามกระบวนการบริหารงาน 7 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน การจัดทำงบประมาณ ประกอบกับงานบริหารการศึกษา 5 ประการ คือ การ

ประสานสัมพันธ์กับชุมชน การบริหารกิจการนักเรียน การบริหารบุคคล การบริหารงานธุรการ การเงิน และการบริหารงานวิชาการ

การรวบรวมข้อมูล โดยทางไปรษณีย์และนำส่วนหนึ่งไปส่งด้วยตนเอง เพื่อจะได้สัมภาษณ์ สังเกตการทำงาน ในการส่งแบบสอบถามไปยังเทศบาลทั้ง 21 แห่งนี้ ปรากฏว่าเทศบาลในสูง เพียงจะได้มีการแต่งตั้งหัวหน้าแผนกการศึกษาซึ่งเข้ามาปฏิบัติงานในวันที่ส่งแบบสอบถาม จึงได้ตัด จำนวนประชากรออกกลุ่มละ 1 คน เหลือประชากรทั้งสิ้น 60 คน หลังจากได้รับแบบสอบถาม คืนปรากฏว่าได้รับทุกแห่ง ถือว่าได้รับคืน 100 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละจากจำนวนผู้ตอบ แล้วนำมาเปรียบเทียบ ความคิดเห็นของคน 3 กลุ่มตามกระบวนการบริหาร 7 ประการ และหาค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจายตามความเห็นของคนทั้ง 3 กลุ่ม

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวจะเห็นได้ว่า หัวหน้าแผนกการศึกษาเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีวุฒิและอายุราชการสูง การศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ ส่วนใหญ่ เป็นพนักงานเทศบาลสามัญชั้นโท การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหลังจากดำรงตำแหน่งมีจำนวนครึ่ง หนึ่ง ผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าแผนกการศึกษาปรากฏว่า หัวหน้าแผนกการ ศึกษาเข้าใจในทฤษฎีการบริหารของกูลิคและเออร์วิก¹ (POSDCORB) ไม่ครบทุกกระบวนการ เห็นได้จากผลการวิจัยโดยการนำกระบวนการบริหาร 7 ประการ คือ การวางแผน การจัด องค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยความสะดวก การประสานงาน การรายงาน การจัดทำ งบประมาณการเงิน มาศึกษาการทำงานของหัวหน้าแผนกการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า หัวหน้าแผนก การศึกษาเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนตามกระบวนการบริหาร (POSDCORB) นี้ในเรื่อง การจัดองค์การ การอำนวยความสะดวก และการจัดทำงบประมาณเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้จากผลการ

¹Luther Gulick and Lyndall F. Urwick, Papers on the Science Administration (New York : Columbia University, Press, 1974).

วิจัยถึงบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าแผนกการศึกษาเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตาม
กระบวนการบริหาร 7 ประการ ดังนี้

กระบวนการวางแผน หัวหน้าแผนกการศึกษามีความเข้าใจว่าตนเองนั้น มีการบริหาร
งานวางแผนอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะคิดว่าตนได้มีการปฏิบัติงานในเรื่องนี้ค่อนข้างมาก แต่ปลัดเทศบาล
และครูใหญ่ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับการบริหารงานของหัวหน้าแผนกการศึกษากลับมีความเห็นว่าเท่าที่
หัวหน้าแผนกการศึกษาปฏิบัติอยู่ในขณะนี้ อยู่ในเกณฑ์ที่ยังใช้ไม่ได้ เพราะมีการปฏิบัติยังไม่ถึง
ปานกลาง

กระบวนการจัดองค์การ ในการบริหารงานเรื่องนี้ บุคคลทั้ง 3 กลุ่มมีความเห็นตรง
กันว่า หัวหน้าแผนกการศึกษามีการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก

กระบวนการจัดบุคคลเข้าทำงาน หัวหน้าแผนกการศึกษามีความเห็นว่าตามที่ตนได้
ปฏิบัติงานอยู่ในขณะนี้จัดว่าตนมีการบริหารงานในเกณฑ์ค่อนข้างดีมาก แต่ปลัดเทศบาลและครูใหญ่
ไม่เห็นด้วย เพราะเท่าที่หัวหน้าแผนกการศึกษาปฏิบัติงานเรื่องการจัดบุคคลเข้าทำงานในขณะนี้
บุคคลทั้งสองกลุ่มมีความเห็นว่าหัวหน้าแผนกการศึกษามีการปฏิบัติในเกณฑ์ที่ยังใช้ไม่ได้

กระบวนการอำนวยความสะดวก ความเห็นของบุคคล 3 กลุ่มในเรื่องการบริหารงานของหัวหน้า
แผนกการศึกษาในเรื่องนี้ ตรงกันว่ามีมีการปฏิบัติงานในเกณฑ์ใช้ได้ แม้ว่าหัวหน้าแผนกการศึกษา
จะเห็นว่าตนมีปริมาณการปฏิบัติในเกณฑ์มาก

กระบวนการประสานงาน หัวหน้าแผนกการศึกษามีความเห็นว่าตนปฏิบัติงานในเรื่องนี้
ค่อนข้างมาก แต่ปลัดเทศบาลและครูใหญ่ไม่เห็นด้วย เพราะเห็นว่าเท่าที่หัวหน้าแผนกการศึกษา
ปฏิบัติอยู่ในขณะนี้ยังใช้ไม่ได้ เนื่องจากปฏิบัติงานเรื่องนี้น้อยไป ยังไม่ถึงเกณฑ์ปานกลาง

กระบวนการรายงาน หัวหน้าแผนกการศึกษายอมรับว่า ในการปฏิบัติงานเรื่องนี้ ได้ปฏิบัติงานในระดับปานกลางเท่านั้น แต่ปลัดเทศบาลและครูใหญ่กลับเห็นว่าเท่าที่หัวหน้าแผนกการศึกษาในขณะนี้ยังไม่ถึงระดับปานกลาง

กระบวนการจัดทำงบประมาณ หัวหน้าแผนกการศึกษามีความเห็นตรงกับปลัดเทศบาลว่า ในการปฏิบัติงานเรื่องนี้ หัวหน้าแผนกการศึกษาได้ปฏิบัติในเกณฑ์ใช้ได้ แต่ครูใหญ่ไม่เห็นด้วยเพราะเห็นว่าหัวหน้าแผนกการศึกษามีการปฏิบัติน้อยไป

จากผลการวิจัยข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า หัวหน้าแผนกการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นเข้าใจตนเอง และคิดว่าตนได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ตามกระบวนการบริหาร 7 ประการอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ในขณะเดียวกัน ปลัดเทศบาลและครูใหญ่ซึ่งเป็นผู้ใกล้ชิดกับการทำงานของหัวหน้าแผนกการศึกษามีความเห็นที่ หัวหน้าแผนกการศึกษาเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนได้คือเฉพาะเรื่อง การจัดองค์การ การอำนวยการ และ การจัดทำงบประมาณเท่านั้น

การสำรวจความเข้าใจของหัวหน้าแผนกการศึกษาที่มีต่อกระบวนการบริหาร 7 ประการ ผู้วิจัยพบว่า เป็นผลสืบเนื่องมาจากการศึกษาบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าแผนกการศึกษาตามกระบวนการบริหาร 7 ประการ คือ หัวหน้าแผนกการศึกษาเข้าใจถึงเรื่องกระบวนการบริหาร 7 ประการน้อยไป เพราะได้มีการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้บ้าง ซึ่งอันที่จริงแล้ว ผู้บริหารทุกคนควรจะได้ปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารครบทุกประการในเกณฑ์มากหรือมากที่สุด จึงจะถือว่าเป็นผู้บริหารงานที่ดี มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า หัวหน้าแผนกการศึกษาคิดว่าตนมีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยมาก ซึ่งปลัดเทศบาลเห็นด้วย แต่เห็นว่าหัวหน้าแผนกการศึกษาเท่าที่เป็นอยู่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยค่อนข้างมากเท่านั้น แต่ครูใหญ่กลับไม่เห็นด้วย เพราะเห็นว่าเท่าที่หัวหน้าแผนกการศึกษารับรองงานอยู่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยน้อยไป

จากการวิจัยในเรื่องการพิจารณาแต่งตั้งผู้ที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกการศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยการศึกษาบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าแผนกการศึกษาเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และการสำรวจความเข้าใจในเรื่องการบริหารงานตามกระบวนการ 7 ประการดังกล่าวแล้วข้างต้น ปรากฏว่า หัวหน้าแผนกการศึกษามีลักษณะการบริหารงานที่ไม่ครบตามหลักการและ

ยังมีลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยยังไม่มากพอ แสดงว่าในการแต่งตั้งบุคคลที่จะดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกการศึกษาของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่ได้ถือตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหนังสือสั่งการที่ว่า "มีวุฒิสูง มีความรอบรู้ในค่านธูการและการบริหารการศึกษา เป็นอย่างดี มีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชา และมีความคิดริเริ่ม เอาใจใส่ปรับปรุง และประกอบกับลักษณะที่พอที่จะบริหารหรือปกครองครูได้เป็นที่เรียบร้อย"² ฉะนั้น ในการแต่งตั้งผู้ที่จะดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกการศึกษาในโอกาสต่อไป ผู้ที่มีส่วนในการพิจารณาแต่งตั้งควรจะได้มีหลักการและถือตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และควรจะได้กำหนดว่าผู้ที่จะดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกการศึกษาจะต้องผ่านการศึกษหรืออบรมเกี่ยวกับการบริหารมาแล้ว และจะต้องมีประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งบริหารในโรงเรียนมาก่อน เพราะจากวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่า การบริหารงานที่เกิดจากการแต่งตั้งผู้อาวุโสและมีประสบการณ์ในการทำงานเท่านั้นไม่เพียงพอ จะต้องเกิดจากการศึกษาและเข้าใจถึงหลักการบริหารด้วย จึงจะทำให้งานบริหารก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพ

อภิปรายและขอเสนอแนะ

กระบวนการบริหารงานตามหลักการ POSDCORB นี้ แคมเบลและคณะ³ กล่าวว่า เป็นที่นิยมและได้รับการยกย่องว่าเป็นกระบวนการบริหารงานที่ครอบคลุมงานบริหารทุกด้าน และทำให้ผู้บริหารงานที่ใช้หลักการนี้ดำเนินกิจการในหน่วยงานของตนได้ดีมีประสิทธิภาพมาก เมื่อนำมาศึกษากับการบริหารงานของหัวหน้าแผนกการศึกษาเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏว่า

² ส่วนการปกครองท้องถิ่น, กรมการปกครอง, ระเบียบการกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2506 (เล่ม 16) (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2508), หน้า 94.

³ Campbell and Others, Introduction to Educational Administration (Third Edition, Boston : Allyn and Bacon, Inc., 1968), p. 70.

หัวหน้าแผนกการศึกษาปฏิบัติงานตามหลักการนี้ไม่อยู่ในเกณฑ์พอใจได้ เพราะมีความเข้าใจกระบวนการบริหาร 7 ประการนี้เพียงเรื่องการจัดองค์การ การอำนวยการ และการจัดหางบประมาณ ซึ่งพิจารณาแล้วเรื่องการบริหาร 3 ประการนี้ แม้ผู้ที่ไม่เคยศึกษางานด้านบริหารก็สามารถกระทำได้ เพราะเป็นเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบและอำนาจหน้าที่ แสดงว่าหัวหน้าแผนกการศึกษาปฏิบัติงานบริหารโดยอาศัยประสบการณ์ และตามลักษณะบริหารที่ตนเคยได้รับ และพิจารณาจากการทำงานแม้หัวหน้าแผนกการศึกษาและปลัดเทศบาล จะเห็นตรงกันว่าหัวหน้าแผนกการศึกษามีการทำงานที่มีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยค่อนข้างมาก แต่ครูใหญ่มีความเห็นขัดแย้งว่าหัวหน้าแผนกการศึกษายังมีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยน้อยไป แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าแผนกการศึกษามีการทำงานโดยอาศัยการศึกษาหาความรู้ให้สมกับที่ตนได้รับตำแหน่งผู้นำและผู้บริหาร ซึ่งเรื่องความเป็นผู้นำของผู้บริหารนี้เป็นเรื่องจำเป็นและมีความสำคัญมาก ของชัย สันติวงษ์⁴ กล่าวว่า ผู้นำเป็นผู้ที่จะนำความสำเร็จในด้านการงานขององค์การ ผู้นำที่ไม่มีความสามารถยอมทำลายขวัญและกำลังใจของคนในหน่วยงานจะเป็นผลให้การทำงานขาดประสิทธิภาพ ในทางตรงข้ามผู้นำที่มีความสามารถจะมีผลให้เปลี่ยนลักษณะของคนในหน่วยงานให้กลายเป็นกลุ่มที่มีความสามารถขั้นขั้นแข็ง และช่วยให้องค์การประสบความสำเร็จได้ ความเป็นผู้นำมีความสำคัญยิ่งที่จะช่วยให้องค์การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากความเป็นผู้นำแล้วหัวหน้าแผนกการศึกษามีบทบาทและหน้าที่ในการบริหารงานการศึกษาของเทศบาลให้ดำเนินไปตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2478 ซึ่ง สมพงษ์ เกษมสิน⁵ มีความเห็นว่าการบริหารงานตามระบบของราชการ เป็นลักษณะการรับนโยบายมาปฏิบัติจัดทำด้วยความสามารถ ประสบการณ์ และทักษะของผู้บริหารงานแต่ละบุคคลที่จะทำงานให้บรรลุผล ซึ่งมีลักษณะต่างกันไปตามกาล สถานที่ และสิ่งแวดล้อม แต่ในการบริการจะต้องเป็นการนำประสบการณ์และ

⁴ ของชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2516) หน้า 393.

⁵ สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 17.

ความรู้ที่ได้รับหรือศึกษาเล่าเรียนไปประยุกต์ใช้อย่างมีศิลปะหรือกล่าวได้ว่า การบริหารคือการนำ
 ศาสตร์ไปใช้อย่างมีศิลปะ โดยนำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบกับกระบวนการบริหารของผู้
 บริหารให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จากความเห็นนี้แสดงว่าการบริหาร
 งานจำเป็นต้อง เกิดจากการศึกษาและอาศัยประสบการณ์ในการทำงานประกอบกัน แต่จากการ
 ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าแผนกการศึกษา และสำรวจความเข้าใจกระบวนการบริหาร
 ตามหลักการของ POSDCORB พบว่าหัวหน้าแผนกการศึกษามีความเข้าใจในเรื่องกระบวนการ
 บริหารน้อยไป เมื่อดูจากข้อมูลส่วนตัวจะเห็นว่า หัวหน้าแผนกการศึกษาส่วนมากอยู่ในวัย
 และอายุราชการสูง มีการศึกษาอบรมเพิ่มเติมหลังจากดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกการศึกษาเพียง
 ครั้งเดียว และเมื่อศึกษาถึงวุฒิทางการศึกษาปรากฏว่าสำเร็จการศึกษา ก่อนเข้ามาสู่หน่วยงานนี้
 และหลังจากนั้นไม่เคยศึกษาต่อก่อนจากเมื่อดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกการศึกษาได้เข้ารับการ
 อบรมเจ้าหน้าที่บริหารการศึกษา เมื่อ พ.ศ.2513 และ พ.ศ.2516 ซึ่งมีจำนวนเพียงครั้ง
 เดียวที่เข้ารับการอบรม นอกจากนั้นเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งหลังจาก พ.ศ.2516 และไม่เคย
 เข้ารับการอบรม จากการศึกษาเรื่องการวางแผนงาน ซึ่งหัวหน้าแผนกการศึกษาจะต้องถือเป็น
 เรื่องสำคัญที่จะต้องจัดทำตามหลักการอันได้แก่ การวางแผนงานตามนโยบาย การวางแผนงาน
 ระยะยาวและสั้น การให้ผู้อื่นมีส่วนในการวางแผน หัวหน้าแผนกการศึกษาจัดทำเรื่องนี้ไม่ถึง
 เกณฑ์ปานกลาง จึงน่าจะมองได้ว่า หัวหน้าแผนกการศึกษาทำงานโดยไม่ได้เตรียมการล่วงหน้า
 ทำงานเฉพาะหน้าให้เสร็จไปโดยไม่มี การติดตามผล เพราะจากการศึกษาเกี่ยวกับการรายงาน
 ปรากฏว่าหัวหน้าแผนกการศึกษายอมรับว่าตนทำงานอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ซึ่งน่าจะต้องทำอยู่ในเกณฑ์
 มาก ทำให้เห็นชัดว่าเกี่ยวกับการประเมินผลงานของตนเองและหน่วยงานเท่านั้นไป จึงเป็นผลให้
 หัวหน้าแผนกการศึกษาคิดว่าตนทำงานบริหารการศึกษายู่ในเกณฑ์ดีมากทั้ง ๆ ที่ปัสัคเทศบาลและ
 ครูใหญ่เห็นว่าทำงานยังไม่อยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดองค์การและการ
 อำนวยการ หัวหน้าแผนกการศึกษาได้มีการปฏิบัติงานเป็นที่น่าพอใจมากน่าจะเนื่องมาจากการทำงาน
 ของหัวหน้าแผนกการศึกษาเกี่ยวข้องกับงานในสำนักงานและการสั่งการ เป็นส่วนมากเพราะจะเห็น
 ว่างานอื่น ๆ เช่น งานประสานงาน การจัดบุคคลเข้าทำงาน หัวหน้าแผนกการศึกษามีส่วนจัดทำ

น้อยทั้ง ๆ ที่ควรจะได้มีส่วนในการทำงานค่านี้นี้มาก เพราะงานการศึกษาจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดบุคคลให้ทำงานได้เหมาะสมกับงานและจะต้องมีส่วนในการคัดเลือกบุคคล การพัฒนาและบำรุงรักษาให้บุคลากรในหน่วยงานมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ในการศึกษาการบริหารงานของหัวหน้าแผนกการศึกษาไม่ได้ศึกษาถึงขวัญและความมั่นคงของหน่วยงาน ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุให้การปฏิบัติงานของหัวหน้าแผนกการศึกษาไม่ดีเท่าที่ควร เพราะจากข้อเสนอนี้จะมีความคิดเห็นของหัวหน้าแผนกการศึกษาในแบบสอบถามมีความเห็นว่าหน่วยงานเทศบาลเป็นหน่วยงานที่ไม่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความมั่นคงเพราะ เป็นหน่วยงานเล็กไม่มีทางก้าวหน้า ผู้ที่ทำงานในหน่วยงานนี้ก็จะไม่ต้องการการพัฒนาเนื่องจากเมื่อมีการไปศึกษาต่อ หรือมีการเพิ่มวุฒิทางการศึกษา แทนที่จะได้รับการมอบหมายงานหรือปรับปรุงงานที่ทำให้มีมากขึ้น ลักษณะของหน่วยงานก็มีได้อำนวยเพราะเป็นหน่วยงานเล็ก โรงเรียนก็มีลักษณะที่จำกัดในจำนวนทำให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาต่อมักจะหนีจากหน่วยงานนี้ ผู้ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมีลักษณะ เป็นผู้ที่ไม่ต้องการความก้าวหน้า ปฏิบัติงานโดยปราศจากความกระตือรือร้น

จากการวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการบริหารงานของหัวหน้าแผนกการศึกษาเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องปริมาณการปฏิบัติงานให้มีมากขึ้น จะเป็นผลให้เพิ่มลักษณะความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตยของหัวหน้าแผนกการศึกษาด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัยในอนาคต

เนื่องจากผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าแผนกการศึกษาเทศบาล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรากฏว่าหัวหน้าแผนกการศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นเข้าใจตนเองและคิดว่าตนได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ตามกระบวนการบริหาร 7 ประการอยู่ในเกณฑ์ดี แต่ในขณะเดียวกัน ปลัดเทศบาลและครูใหญ่ซึ่งผู้ใกล้ชิดกับการทำงานของหัวหน้าแผนกการศึกษามีความเห็นว่าหัวหน้าแผนกการศึกษามีความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนได้ก็เฉพาะเรื่อง การจัดองค์การ

การอำนวยความสะดวก และ การจัดทำงบประมาณ เท่านั้น นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นว่า หัวหน้าแผนกการศึกษามีลักษณะผู้นำแบบประชาธิปไตยไม่ค้ำมือ จึงน่าจะได้มีการศึกษาถึงบทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าแผนกการศึกษาเทศบาลในภาคอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบถึงลักษณะการบริหารงานของหัวหน้าแผนกการศึกษาเทศบาลทั้งประเทศว่ามีการบริหารงานตามหลักการเพียงใด หรือจะต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องกระบวนการบริหารมากน้อยเพียงใด และควรจะหาวิธีการที่จะให้หัวหน้าแผนกการศึกษาของเทศบาลได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมหรือศึกษาต่อในสถาบันที่ให้ความรู้เรื่องการบริหารงาน

การจัดการศึกษาของเทศบาลน่าจะให้มีผู้ศึกษาถึงระบบการบริหารงานของเทศบาลว่ามีผลต่อการบริหารงานการศึกษาอย่างไร เพราะจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารการศึกษาของเทศบาลต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงและขยายหน่วยงานการศึกษามากที่สุด

การศึกษาของเทศบาล เกี่ยวกับขนาดของการจัดการศึกษา น่าจะให้มีผู้ศึกษาว่ามีแนวโน้มจะขยายตัวในรูปใด หรือจะคงสภาพการจัดการศึกษาไปในลักษณะปัจจุบัน

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย